

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 29 mars 1943 kl. 2 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om vissa ändringar i statens järnvägars taxebestämmelser m. m.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 39, har herr *Bondeson* hemställt, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om vissa ändringar i statens järnvägars taxebestämmelser, avseende *dels* en utsträckning till minst en månad av giltighetstiden för tur- och returbiljetter med nedsatt pris, *dels ock* införande av föreskrift att ett visst större antal biljetter avseende samma vägsträckning må, utan begränsningar i stationsrelationerna, säljas mot nedsatt pris, *samt att* Kungl. Maj:t i princip ville förklara sig beredd att så snart förhållandena det medgiva slopa bestämmelserna om att tur- och returbiljetter icke få säljas för resor överstigande 496 km.»

Motionen.

Inom andra kammaren har väckts en likalydande motion nr 47.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen I: 39.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttranden från järnvägsstyrelsen, statens trafikkommission och statskontoret, varjämte utskottet berett svenska turistföreningen, svenska resebyråföreningen och folkrörelsernas reseorganisation (Reso) tillfälle avgiva utlåtanden över motionen. Från samtliga nämnda myndigheter och sammanslutningar med undantag av Reso har utskottet fått mottaga yttranden.

Yttranden.

Järnvägsstyrelsen anför följande:

Vad angår frågorna om utsträckning av tur- och returbiljetternas giltighetstid samt deras tillhandahållande även på avstånd över 496 km. får styrelsen hänvisa till sitt yttrande av den 10 februari 1940 till chefen för socialdepartementet rörande fritidsutredningens »P. M. angående vissa reselättnader på de svenska järnvägarna». Av detta yttrande framgår, att styrelsen i princip redan tagit ställning till nämnda frågor och därvid förordat en månads giltighetstid samt beträffande tillhandahållande på längre avstånd uttalat, att 25 procents rabatt kunde göras generell på alla avstånd upp till 600—700 km. Huruvida samma låga tur- och returpris lämpligen kunde hållas även på de allra längsta avstånden, ansåge styrelsen vara tvcksamt med hänsyn till den allmänna taxans byggnad med dess starkt fallande priser på de längsta avstånden. Det vore möjligt, att rabatten här borde göras något lägre.

I förenämnda yttrande har vidare framhållits, att det vore styrelsens avsikt att senare ingiva förslag i ärendet till Kungl. Maj:t. I ämbetsskrivelse den 2 april 1940 har chefen för kommunikationsdepartementet meddelat, att ärendet

icke föranlett annan åtgärd, än att handlingarna överlämnats till järnvägsstyrelsen för att tagas i övervägande vid avgivande av de förslag i ämnet, vartill järnvägsstyrelsen kan finna skäl.

En utökning av giltighetstiden för tur- och returbiljetter från 10 dagar till en månad innebär en påtaglig biljettprisnedsättning för sådana trafikanter, som kunna göra en fram- och återresa inom loppet av en månad men icke inom 10 dagar. Självfallet komme en dylik sänkning av biljettkostnaden att medföra ökad resefrekvens. En ännu större trafikökning vore att förvänta, därest tur- och returbiljetter skulle tillhandahållas även på avstånd över 496 km. Såsom bekant äro järnvägens resurser för närvarande icke tillräckliga att tillfredsställande avveckla den av kända orsaker onormalt stora trafik, som nu rådande extraordinära förhållanden föranlett, långt mindre någon ytterligare ökning av denna. Att för närvarande vidtaga någon taxeändring i avsedd riktning måste därför anses synnerligen olämpligt.

Motionären har vidare hemställt, att ett visst antal biljetter, avseende samma vägsträckning, måtte utan begränsning i stationsrelationerna säljas mot nedsatt pris. Därmed torde motionären åsyfta de tur- och returbiljetter i häften, som för närvarande tillhandahållas för resor mellan vissa av trafikinspektörerna bestämda stationer. Ifrågavarande häftesbiljetter innehålla 11 kuponger, som vardera berättiga till en tur- och returresa. Priset för ett häfte motsvarar det sammanlagda priset för 10 vanliga tur- och returbiljetter.

Häftesbiljetterna ha tillkommit för att tillmötesgå trafikanternas önskemål om en biljettform, som gör det möjligt att vid ofta återkommande resor från landsstationer till närmaste stad eller annan huvudort undgå att för varje särskild resa köpa biljett. Enligt gällande bestämmelser ha trafikinspektörerna befogenhet att inrätta dessa häftesbiljetter i vilka stationsförbindelser som helst av ovan angivet slag, där försäljningen kan beräknas uppgå till i medeltal minst två häften per månad. Enligt styrelsens mening är därigenom behovet av häftesbiljetter redan nu tillgodosett, så långt detta kan anses rimligt och med statens järnvägars intressen förenligt.

Järnvägsstyrelsen får med åberopande av det anförda för sin del bestämt avstyrka,

att tur- och returbiljetternas giltighetstid och tillhandahållande på längre avstånd under nu rådande förhållanden ändras samt

att tur- och returbiljetter i häften inrättas i större omfattning än nu gällande bestämmelser medgiva.

Statens trafikkommission avstyrker motionen.

Statskontoret — som yttrar sig över motionen endast i vad den avser frågorna om utsträckning av tur- och returbiljetternas giltighetstid samt om tillhandahållande av dylika biljetter även för resor på avstånd över 496 km — uttalar som sin uppfattning att det icke kan komma i fråga att genomföra dessa reformer under nuvarande förhållanden men förordar att förevarande spörsmål upptagas till förnyad behandling så snart förhållandena på trafikområdet blivit normala.

Svenska turistföreningen uttalar sin principiella anslutning till de av motionären föreslagna reformerna, avseende utsträckning av tur- och returbiljetternas giltighetstid samt dylika biljetters tillhandahållande även för resor på större avstånd.

Svenska resebyråföreningen erinrar om att ifrågavarande spörsmål varit föremål för behandling av fritidsutredningen men gör för egen del icke något uttalande i ämnet.

För egen del får utskottet anföra följande.

Utskottet.

Vad först angår frågorna om utsträckning av tur- och returbiljetternas giltighetstid samt om tillhandahållande av dylika biljetter även för resor på avstånd över 496 km finner utskottet ur de synpunkter, som motionären framhållit, i och för sig önskvärt, om motionärens härutinnan väckta förslag kunde förverkligas. Då de ifrågasatta ändringarna i taxebestämmelserna torde vara ägnade att öka resandefrekvensen, anser sig emellertid utskottet i likhet med järnvägsstyrelsen, trafikkommissionen och statskontoret icke böra förorda deras genomförande i nuvarande för transportväsendet ansträngda läge. Att märka är att även motionären ställt sig tveksam i fråga om lämpligheten att i nuvarande situation utvidga tillämpningsområdet för tur- och returbiljetter till att omfatta även resor på större avstånd än 496 km. På grund härav och då järnvägsstyrelsen redan har sin uppmärksamhet riktad på föreliggande spörsmål och förklarat sig ämna upptaga desamma till förnyad behandling sedan mera normala förhållanden inträtt, anser utskottet anledning saknas för riksdagen att nu göra någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet.

Vidkommande härefter frågan om tillhandahållande i ökad utsträckning till nedsatta priser av häften med visst antal biljetter avseende samma vägsträcka, framgår av vad järnvägsstyrelsen i ärendet anført, att motionens syfte i nu förevarande hänseende redan torde vara i önskvärd utsträckning tillgodosett. Utskottet anser därför att motionen ej heller i denna del påkallar någon åtgärd från riksdagens sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 16 mars 1943.

På utskottets vägnar:

IVAR EKSTRÖMER.

Närvarande: herrar *Ekströmer, Heüman, Franzon, Nils Elowsson, Carl Eric Ericsson, Emil Petersson**, fru *Sjöström-Bengtsson* och herr *Ljungdahl*.

* Ej närvarande vid justeringen av utlåtandet.